

- असुलाति (Correlation) एवं त्रिके देश?

କିମ୍ବା କୁରେ ଏହା ଉତୋଚିକି-ଟଳାକେବ କରି ଏହା ଦେଖିଲେବେଳେ କଲି
ଦେ ଲାଗୁନ୍ତାବିକ ଜାଣିକ ଭାଇକ ଅଥଜାନ୍ତର ଏହା ସାହଶାତି ବାହୀ
ଥୁବା, ସେମନ - କୁନ୍ଧିର ଜାହେଁ ଲାବାନ୍ତିତିବ ଜାଣିକ ।

ନିକାରିତିମୂଳ ଓ ରୂପବିଦ୍ୟାରେ ଆଗର ସମ୍ବନ୍ଧ ବିଶ୍ଵ
ବୈତିଲିତ୍ରେ(attributes) ବା ନିକାରିତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମହିନୀ
କି ବିବନ୍ଦର ମନ୍ଦିର ଏତିଥିର ଏସି ତେଣୁ ଲବନ୍ଧ ଅଧ୍ୟୟିତ କିମ୍ବା
ଏ ଦୃଷ୍ଟିର ଜ୍ଞାନ ଚାହୁଁଥିର ଏ ସମ୍ବନ୍ଧର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏସି ଥିଲା।

- लाईराल कोरलेशन (Linear correlation) बायोटि कि एवं?

କେବେ କୁଳି ଚାକର ଏବଂ କୁଳି ଦ୍ୟାତି ଛୋବେର ତାଣ୍ଡି କରିବିଲା
କାହାର ଜାଗାକୁଳି କାହା ଦେଖିବା ଅନୁଗତି । କାହାର ପକ୍ଷ
ଯାହାନ କୁଳି ଚାକର ଏବଂ କୁଳି ଦ୍ୟାତି ଛୋବେତୁ କାହାରକୁଳିକାହାର
~~କାହାର~~ ରାଜାଚିରୁଙ୍କ କୁଳାଳାନ ଧରେ ମରାନ୍ତରେହା ଲାଗୁଥା
ହୋଲେ କାହାର ସମ୍ମରକୁଳି ଦେଖିବା ଅନୁଗତି ବାହୁ ଥିଲା ।

ଅର୍ଥ ସିନ୍ଧୁର ପାଥଜଳ୍କ ରେଖାତ ଲାବିଦ୍ଧାରତ ହେ
ବେଳା ମଧ୍ୟ ଫଳାଦି ଚାରକର ଲାବିଦ୍ଧାରତ କିଛି ହେ ଅଲ୍ଲାର
ଚାରତେ- ଲାବିଦ୍ଧାରତ ଘାଗ୍ରା ଅର୍ଥାତ୍ ଅଣାଦି ଚାରକର କ୍ଷେତ୍ର
ଲାବିଦ୍ଧାରତ- ଏଣ୍ଠା ଅଲ୍ଲା- ଚାରକର କିମ୍ବା ଘାଗ୍ରା କା
ଦୁଇ ଘାଟ ।

- ଶ୍ରୀଧିକ-ଜୟତାତି କାମ୍ପାଇନ୍‌ରୁ (୨) ଏହି କିମ୍ବା ଟ୍ରୈଟରିଜର୍‌ରୁ ଦେଖା

ପୁଣି ଚଲାଇବାର ଜାଣ୍ଠୀରେ କେବା ନିର୍ଭେ ଦୟା
କରିବାକୁ କିମ୍ବା ଉତ୍ତରାବିଧି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗାଁର, ଏଥିୟି—

- i) ସମ୍ବନ୍ଧକ ଜୟାମତି (Positive correlation)
  - ii) ଅସମ୍ବନ୍ଧକ ଜୟାମତି (Negative correlation)
  - iii) ଶୂନ୍ୟ ଜୟାମତି (Zero correlation)

ବିନ୍ଦୁକ-ଜୟାମତି : ଅରାଧି ଚଣ୍ଡେର ଜୟାମତ ବୁଦ୍ଧିର
ବଳେ— ଲୋକ-ଚଣ୍ଡେରିଲେ ଜୟାମତ
ପରାମର୍ଶରେ ଜୟାମତ ବୁଦ୍ଧି ସାହେଲ ଯେହିଁ ସମ୍ମର୍ଦ୍ଦୀୟ ବିନ୍ଦୁକ
ଜୟାମତ ରଖେ । ଉପର୍ଯ୍ୟ ଅଛେ ସବୈନ୍ତିର ଜୟାମତରେ ଅନ୍ତର୍ଭିତ୍ତି
ଚଣ୍ଡେର ଜୟାମତ ବୁଦ୍ଧି ସାହେଲ ଲୋକ ଚାହେଲେ ଜୟାମତ ବୁଦ୍ଧି
ଲୋକ ବା ଅନ୍ତର୍ଭିତ୍ତି ଚଣ୍ଡେର ଜୟାମତ ଜୟାମତ ସାହେଲ ଲୋକ
ଚଣ୍ଡେରିଲେ ଜୟାମତ ଜୟାମତ ଲୋକ ।

କ୍ରେତ୍ରବନ୍ଧ ଚାକାବ-ପୁରୁଜୀବ ଜୟନ୍ତ ଲାହିରି ବିଳାଦୁର

ଅଶ୍ରମରେ ବର୍ଣ୍ଣନା, ଅର୍ଥାତ୍ କାଳର ଲୁହାବରତୀଳ ଗାଵିର୍ବି
ଦ୍ୱାରା ଲାଭ ଏବଂ ଚାଲାର ଲୁହା ପକ୍ଷରେ ଗାଵିର୍ବି ଲାଭ ।

ଅଶ୍ରମରେ କିଛିକାବିଜ୍ଞାନ, କିଛାଥିର ଦୁଃଖ ଜୟନ୍ତ
କିଛିକାହାତ ଲୋହଦିନିର୍ମାଣ ବିନ୍ଦୁକଳ ଅଶ୍ରମକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା
କିମ୍ବର ବର୍ଣ୍ଣନା ଦୁଃଖ ଜୟନ୍ତ ଦୁଃଖ କେତେ
ଦୁଃଖ ଲାଭ ।

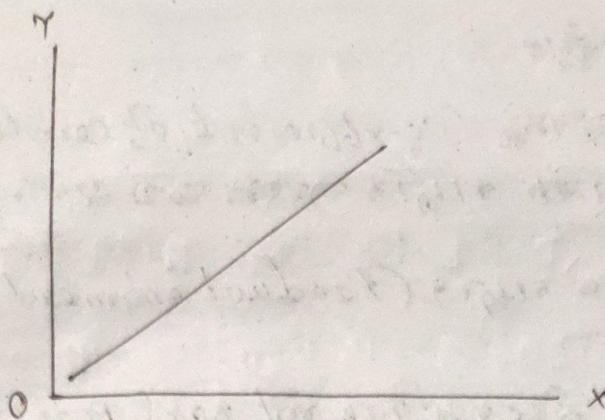
ଆଗରତ୍ତର ଜାହାନିଃ ଅକଳି ଚାଲେବ ମଧ୍ୟର ଦୁଃଖ ଏ
ଦୁଃଖର ବାଲୋ ଆଲାର ଚାଲନାକିର୍ତ୍ତ
ମଧ୍ୟର ଯତ୍ନକାଳେ ଦୁଃଖ ବାଲୁଙ୍ଗ ପାଇଲା ଚାଲନ
ଦୁଃଖ ଲୋହଦିନିର୍ମାଣ ଅଶ୍ରମକୁ ଦିଲାତୁଥ ଅଶ୍ରମାତ୍ମ
ବାଲୁ ହୁଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ଅଛେ ସିରୀନେ ଅଶ୍ରମକୁ ଅକଳି
ଚାଲେବର ମଧ୍ୟର ଦୁଃଖ ପାଇଲା ଆଲାର ଚାଲନାକିର୍ତ୍ତ
ମଧ୍ୟ ଦୁଃଖ ଘାଟେ ଏ ଅଳିକ ଚାଲେବର ଅଶ୍ରମ
ଦୁଃଖ ଲାଭ ଆଲାର ଚାଲନାକିର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟର ଦୁଃଖ ।

ଉତ୍ସରଣଃ ଅକଳି ବାଲକ ଉତ୍ସରଣ ଦିଲୁ କୁଳ ଦିଲୁ
କେତେବେଳେ ଅଶ୍ରମର ଜାହାନ ବାଲାକିର୍ତ୍ତ
ଅତିବେଳେ (ଦୁଃଖ ଲାଭ), ଅର୍ଥାତ୍ କେତେବେଳେ ଜାହାନ
ଅତିବେଳେର ଆଗରତ୍ତର ଅଶ୍ରମକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା ।

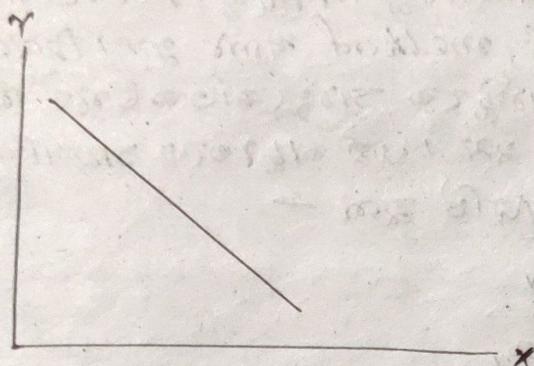
ଅଶ୍ରମକିରଣ (Stress) ଅବ ଜୟନ୍ତ ଲାଭକାଳ
ବାଲୋର - ଆଗରତ୍ତର ଅଶ୍ରମକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା ।

ଶୁଣ୍ଡ ଜାହାନିଃ ଅଳିକ ଚାଲେବ ମଧ୍ୟର ଦୁଃଖ ଏ
ଦୁଃଖର ବାଲୋ ଆଲାର ଅକଳି ଚାଲେବ
ଚାଲନେ ଅବିଧତନ ଶୁଣିଲିକେ ଏହି ଶୁଣି ଜୟନ୍ତ ଜାନ୍ମାତରକୁ
ଶୁଣ୍ଡ ଅଶ୍ରମାତ୍ମ ବାଲୁ ହୁଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ଅଛେ ସିରୀନେ
ଅଶ୍ରମକୁ ଅବନିକ ଚାଲେବନେ ଚାଲୁ ଆଲାର ଚାଲନାକିର୍ତ୍ତ
ଚାଲେବ - ଅବିଧତନେ ଅବେବିତ ବଳେ ଏହି ।

ଉତ୍ସରଣଃ କୁଣ୍ଡିଙ୍କ-ଉଚ୍ଚତର (Height)-ଜୟନ୍ତ
ଦୁଃଖ (Intelligence) ଏକାଳ ଅଶ୍ରମକୁ ଲେଇ ।

চিত্রঃ বীণাত্মক সহগতি

চিত্রঃ ঋণাত্মক সহগতি

- সহগতির সহগান্ধি (Coefficient of Correlation) কি এবং কি?

সুটি চলক বা সুটি ঘোট ক্ষারের মধ্যে
লভ্যমূলিক সম্পর্কের লাভিকান্তর অঙ্গ নিয়ম এ অন্তর্গত
অন্তর্গত সম্পর্কের পরিমাণের (Index) প্রতিকৰণ
করে ইয়া, দ্বারকার সহগতির সহগান্ধি বলা যায়।
অতি উক্তবিশেষ অঙ্গত- মধ্য অন্তর্গত চলকের সম্মত
লাভিকান্তরের ভাবে অন্তর্গত চলকের লাভিকান্তর কি হাজার
গ্রামে কি দেখাবা যাব।

সহগতির সহগান্ধির ফর্ম - 'r' হিসা। অন্তর্গত
করে ইয়া, সহগতির সহগান্ধির ক্ষেত্রে একে একেই
অবস্থা অর্থ - 1 একে + 1 লম্বক বিস্তৃত।

* Calculation of Co-efficient of Correlation
Using Product moment method

Individuals	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Score in Test X	12	15	24	20	8	15	20	20	10	26
Score in Test Y	21	25	85	24	16	18	25	15	15	36

କୋଟିରୁ ଏମେଣ୍ଡ ଲାକ୍ ତିଳେ କରାନ୍ତିର ଜାହାନ୍ଦୀର ପାଇଁ ଛାନ୍ତିଲା
ନିଷ୍ଠା କରି ଉଚ୍ଚ ଜିନ୍ଧାର୍ଥ ଅବଳ କରି ।

ଶାରୀରିକ:

Step 1: അവളെ ക്രോറ്റു-ലിരൂ ഫുട്ടേറു ബോക്സുമെന്ന് പറയുന്നു

Individual	Test in Score X	Test fm Score Y
A	12	21
B	15	25
C	24	35
D	20	24
E	8	16
F	15	18
G	20	25
H	20	15
I	10	15
J	26	36

Step 2: ~~వ్యవసాయ వ్యవస్థలో కొన్ని పరిమితీలు~~ -

$$r^0 = \frac{\sum xy}{\sqrt{\sum x^2 \sum y^2}}$$

Moreover $\alpha = X - M_X$ for some $\alpha \in \mathbb{R}$, $\beta = Y - M_Y$

ଦେବମାଳ ବେବେ କରିବି ହୁଏଣ୍ଟି X ଅବ ଗଡ଼ ଓ Y ଅବ
ଗଡ଼ ଉପରେ ନିର୍ମିତ କରିବି ହୁଏ, ଗଡ଼ ବେବେ କରିବି ଛଲି
X ଦିଇ; Y କ୍ଷେତ୍ରକୁଳି ଉଚଳାଇ Y କରି ଯୋଗ କରି କ୍ଷେତ୍ରକୁ
ସମ୍ପଦୀ (N) ଦିଇଲେ ଯୋଗ କରିବି ହୁଏ,

<u>Individuals</u>	<u>Score in Test X</u>	<u>Score in Test Y</u>
A	12	21
B	15	25
C	24	35
D	20	24
E	8	16
F	15	18
G	20	25
H	20	15
I	10	15
J	16	36
$\overline{N=10}$	$\overline{\sum X = 160}$	$\overline{\sum Y = 230}$

$$\therefore X \text{ ক্ষেত্রের গড় } (M_x) = \frac{\sum X}{N}$$

$$= \frac{160}{10} \quad (\text{পুরো})$$

$$= 16$$

$$\therefore Y \text{ ক্ষেত্রের গড় } (M_y) = \frac{\sum Y}{N}$$

$$= \frac{230}{10}$$

$$= 23$$

Step 3:

অধ্যন X ও Y ক্ষেত্রগুলির গড় নির্ণয় করে এগুলো
পাইবে $\alpha = X - M_x$ অথবা $\beta = Y - M_y$ এর মত
স্বর্ণ করে নিতে পারবেন,

$$\text{অংশ} - A \text{ প্রথম } \alpha \text{ অংশ } = 12 - 16 = -4$$

$$A \text{ " } \beta \text{ " " } = 21 - 23 = -2$$

$$\text{অংশ} - B \text{ প্রথম } \alpha \text{ অংশ } = 20 - 16 = +4$$

$$B \text{ " } \beta \text{ " " } = 25 - 23 = +2$$

অন্তিমের অঙ্গিতি Individual প্রথম α ও β অংশ
বেঁকে আন্তর্ভুক্ত করে।

Individuals	Test in score X	Test in score Y	α	γ	xy	α^2	γ^2
A	12	21	-4	-2	+8	16	4
B	15	25	-1	+2	-2	1	4
C	24	35	+8	+12	+96	64	144
D	20	24	+4	+1	+4	16	1
E	8	16	-8	-7	+56	64	49
F	15	18	-1	-5	+5	1	25
G	20	25	+4	+2	+8	16	4
H	20	15	+4	-8	-32	16	64
I	10	15	-6	-8	-48	36	64
J	16	36	0	+13	0	0	169
$\bar{N} = 10$	$\sum x = 160$	$\sum y = 230$			$\sum xy = 95$	$\sum \alpha^2 = 230$	$\sum \gamma^2 = 528$

$$M_x = \frac{\Sigma X}{N} = \frac{160}{10} = 16$$

$$M_Y = \frac{\sum Y}{N} = \frac{280}{10} = 28$$

Step 4: x ও y কের মাধ্যমে কোণ-গুলির দ্বিতীয় পার্শ্বের হিসেবে
হৃষি উচ্চতা নির্ণয় করা আবশ্যিক।

$$r^2 = \frac{\sum xy}{\sqrt{\sum x^2} \sqrt{\sum y^2}}$$

(x का और y का विवरण)

ଏହା କରୁଣା ଏହା
ତେବେ ମୋହିମଳ ଥାଇବା

ପିଲାଙ୍କେ ତଥାବେ ମୁଣ୍ଡର ବର୍ଷା ଫୁଲାଳ
ଏବଂ ତେଣୁର ଯୋଗିବାଳା ଦୟା

* କେତେବେ ଛୁଟିଛେ ମୁଁ, ଏହା ଓ ପ୍ରଥମ କରିବାରେ
କେବେ ନିଷ୍ଠା ଥିଲା, ଅତିଥି କୁର୍ରାକୁ ଦେଖିବାରେ ଏବଂ
କେତେ ଲୋଡ଼ିବାରେ ଥିଲା ।

Step 6:

অন্তর সূত্রে কলান্তির রিসার্ভ calculation কর
কিন্তু এব

$$\text{কলান্তির পরিমাণ}, r = \frac{\sum xy}{\sqrt{\sum x^2 \cdot \sum y^2}}$$

$$= \frac{95}{\sqrt{280 \times 528}}$$

$$= \frac{95}{\sqrt{121440}}$$

$$= \frac{95}{348.48}$$

$$= 0.27$$

১. নিচের সহগতির সহগস্থির = +0.27

সিদ্ধান্তঃ: নিচের সহগতির সহগস্থির মান + 0.27,

নিচের মানটি সহগতির সহগস্থির 'Interpretation' Table'-এর ± 0.21 থেকে ± 0.40 এর মধ্যে
অবস্থিত। অর্থাৎ নেই আর্থে অবস্থিত মান চলত হুতি
মানে সুব নিম্নমানের সহজস্থির নির্দেশ করে।

প্রতিবেদ্য Test X Score ও Test Y Score
বিবর করে নিম্নমানের বিনামূলক সহজস্থির রেফারেন্স

বিঃ দ্বি: সিদ্ধান্তটি কোনো রেফারেন্স সহগতির সহজস্থির
Interpretation Table-এ সুচিপ্রস্তুত করা হয়ে
থাই এবং নিচের মানটি বিনামূলক ১৪ অন্তরে
তা স্লাপ্টিকে উল্লেখ করে থাই।

ଜୀବପାତ୍ରର ଜାହଜାର୍ଥୀ
ଚମକ

ଚିନ୍ତାଳ୍

0

ଚଲକ ଦ୍ୱାରିର ମୈଦି କୋ ଜାହଜାର୍ଥୀ
ନେଷ୍ଟେ ।

$\pm 0.01 - \pm 0.20$

ଚଲକ ଦ୍ୱାରିର ମୈଦି ଧୂର ନିଷ୍ଠାମଣେ
ଜାହଜାର୍ଥୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ବା ଗମନ
ଜାହଜାର୍ଥୀ ବର୍ତ୍ତମାନ

$\pm 0.21 - \pm 0.40$

ଚଲକ ଦ୍ୱାରିର ମୈଦି ନିଷ୍ଠାମଣେ ବା
ଶୁଣିନ୍ଦ୍ରିୟ ଲିଙ୍ଗୁ ଛାଡ଼ ଜାହଜାର୍ଥୀ
ବର୍ତ୍ତମାନ ।

$\pm 0.41 - \pm 0.70$

ଚଲକ ଦ୍ୱାରିର ମୈଦି ଅର୍ଦ୍ଦ ମାନ୍ୟରେ
ବା ଧୂର ଲିଙ୍ଗୁ ଛାଡ଼ ଜାହଜାର୍ଥୀ
ବର୍ତ୍ତମାନ ।

$\pm 0.71 - \pm 0.90$

ଚଲକ ଦ୍ୱାରିର ମୈଦି ଉଚ୍ଚମାନ୍ୟରେ
ଜାହଜାର୍ଥୀ ବା ଲାକ୍ଷଣୀୟ ଜାହଜାର୍ଥୀ
ବର୍ତ୍ତମାନ ।

$\pm 0.91 - \pm 0.99$

ଚଲକ ଦ୍ୱାରିର ମୈଦି ଧୂର ଉଚ୍ଚମାନ୍ୟରେ
ଜାହଜାର୍ଥୀ ବା ନିର୍ଭବ୍ୟାମାନ୍ୟ ଜାହଜାର୍ଥୀ
ବର୍ତ୍ତମାନ ।

± 1

ଚଲକ ଦ୍ୱାରିର ମୈଦି ଲୁଣ ଜାହଜାର୍ଥୀ
ବର୍ତ୍ତମାନ ।

Home Work : calculate the 'r' and interpret.

①

Individuals	A	B	C	D	E
Scores in Test X	15	25	20	30	35
Scores in Test Y	60	70	40	50	30

②

Individuals	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Marks in Bengali	19	16	16	12	11	11	10	9	8	7
Marks in English	16	17	14	13	12	12	9	9	6	7

Calculation of co-efficient of correlation
using Rank Difference Method

Individuals	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Score in Test X	12	15	24	20	8	15	20	20	10	26
Score in Test Y	21	25	85	24	16	18	25	15	15	36

সংস্কৃত:

Step 1: അഥവാ ക്ഷാരഗ്രന്ഥിക ശുദ്ധി, ഒക്കെ ലൈംഗ ചേ

<u>Individuals</u>	<u>Score in Test X</u>	<u>Score in Test Y</u>
A	12	21
B	15	25
C	24	35
D	20	24
E	8	16
F	15	18
G	20	25
H	20	15
I	10	15
J	26	36
<hr/> $N=10$		

Step 2: **मात्राएँ लिखें।**

$$\rho = 1 - \frac{6 \sum D^2}{N(N^2-1)}$$

$\rho (\text{Row})$ = જાડગાળે સંખ્યાઓની
 $D = \text{જાડગાળે} - \text{તુલાયો}$
 $(D = R_X - R_Y)$
 $N = \text{કોષ્ટકાણાની સંખ્યા}$

ବିଭାଗ କୁଳ ପରେମାନ ପାଇଁ D' ପିଣିଟିଭେର ଛାତ୍ର
 X Score ଶୁଳିଷ ଜନ୍ମି (R_X) ଓ Y Score (ଶୁଳିଷ ଜନ୍ମି-
(R_Y) ଲିଙ୍ଗରେ ବନ୍ଦୂପଥ ହେବ ।

ଅଧିକ ରାଙ୍କ (Rank) ପିଲାଇୟ ନିମ୍ନଲିଖିତ ରାଜସା, ମହାରା
ଅଞ୍ଚଳ ନଗରୀର ଡିକ୍ଟିଲ୍ Roll No ଏବଂ ଉଥି ଉଥିରେ ରାଜସା
ବେଳେ ରାଜୁ Rank 1, ତଥା ପାଇଁ ନଗରୀର Rank 2 ଅଛିବା
ମହାରାଜାର ରାଜୁରେ Rank 3 ଯାଥି ଉଥିରେ ରାଜସା

Step-3 Rank Test X Test Y

<u>Individuals</u>	<u>Score in Test X</u>	<u>Score in Test Y</u>	<u>Rx</u>	<u>Ry</u>
A	12	21	8	6
B	15	25	6.5	3.5
C	24	35	2	2
D	20	24	4	5
E	8	16	10	8
F	15	18	6.5	7
G	20	25	4	3.5
H	20	15	4	9.5
I	10	15	9	9.5
J	26	36	1	1

$$N = 10$$

Rank निकटेये विषयाति अन्तर्गत उपर्युक्त दोनों Test X एवं ज्ञानात्मक Score 26, अतः Rank 1, अवगत 24 एवं Rank 2, अवगत 20 एवं Rank 3, अवगत 15 एवं Rank 4 इत्यर्थं उक्ति 3) 4 8 5, लिखा दिया है। D, G, H एवं अवगत 10 एवं Rank 5, लिखा है। 4 एवं 9 एवं Rank 6, 7 एवं Rank 7, 8 एवं Rank 8, 9 एवं Rank 9, 10 एवं Rank 10, लिखा है।

$$\text{अवगत Rank} = \frac{3+4+5}{3} = \frac{12}{3} = 4$$

अवगत D, G एवं H एवं Rank 22 अवगत 4

अवगत लम्बवर्ती दूषि अवगत Score 15, एवं Rank 5 एवं 22 ?

20 एवं अवगत 4 एवं Rank 4 अवगत Rank 5 एवं अवगत 5 एवं अवगत 15 एवं Rank 6 इत्यर्थं उक्ति 6 3 7,

$$\text{अवगत 6 एवं 7 एवं Rank} = \frac{6+7}{2} = \frac{13}{2} = 6.5$$

अवगत 12 अवगत Rank 7 एवं 22 एवं 7 एवं

अवगत 12 एवं Rank 8 एवं 22 एवं 8, अवगत दूषि Score 10 एवं 8 एवं Rank 9 एवं 10.

अवगत दूषि Y Score अवगत Rank 9 एवं 10 एवं 9 एवं 10.

अवगत 25 Score 9 एवं 2 एवं 10 एवं 25 Score 9 एवं 25

$$\text{अवगत Rank 3 एवं 4 अवगत 9 एवं Rank} \frac{3+4}{2} = \frac{7}{2} = 3.5$$

अवगत 15 Score 2 एवं 9 एवं 10 एवं 15 एवं

$$\text{Rank 9 एवं} \frac{9+10}{2} = \frac{19}{2} = 9.5$$

Step 3: କେବଳ R_x ଓ R_y ଦ୍ୱାରା ପରିଚୟ କରନ୍ତି

D ନିର୍ମଳ - ($R_x \sim R_y$) କାହାର ଭାବ, ଅନୁକୋତି + / -
ଯାଇ ଚିନ୍ତା ବଜାଏ ନା, ଯାଏ ବିଫରେସ୍ ନା
/ ଲୋକଙ୍କ କେବେ ପରିଷ୍ଠେ ଭାବେ / (ଆଜି D ଓ ଆମୀରା କାହାର
କେବେ D' ନିର୍ମଳ କାହାର ଭାବେ /
କିମ୍ବା କିମ୍ବା

<u>Individuals</u>	<u>Score in Test X</u>	<u>Score in Test Y</u>	R_X	R_Y	$D(R_X \sim R_Y)$	D^2
A	12	21	8	6	2	4
B	15	25	6.5	3.5	3	9
C	24	35	2	2	0	0
D	20	24	4	5	1	1
E	8	16	10	8	2	4
F	15	18	6.5	7	0.5	0.25
G	20	25	4	3.5	0.5	0.25
H	20	15	4	9.5	5.5	30.25
I	10	15	9	9.5	0.5	0.25
J	26	36	1	1	0	0
<u>$N = 10$</u>					$\sum D^2 = 49$	

Dr. ପ୍ରଦୀପ କାମାନ୍ ଏବଂ ଅଧ୍ୟତ୍ମିକ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ପାଠ୍ୟ ପରିଷଦ୍ ଯାତ୍ରାରେ ଉପରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ହୁଏ

Step 4: - यहाँ वर्णन किए गए लोगों

$$\begin{aligned}
 \text{গোষ্ঠী গুরি, } p &= 1 - \frac{6 \sum D^2}{N(N^2-1)} \\
 &= 1 - \frac{6 \times 49}{10(10^2-1)} \\
 &= 1 - \frac{6 \times 49}{10 \times 99} = 33 \\
 &= 1 - \frac{98}{330} \\
 &= 1 - 0.296 \\
 &= 1 - 0.30 \\
 &= 0.70
 \end{aligned}$$

∴ निवेद्य असुप्रतिकृत असुगमन्त्वात् राशि + 0.70

जिजात: निवेद्य असुप्रतिकृत असुगमन्त्वात् राशि + 0.70,
निर्दित राशि की असुप्रतिकृत असुगमन्त्वात् Interpretation Table $\approx \pm 0.40$ और ± 0.70 राशियाँ
सीधे अवश्यक, या अव्याप्तियाँ, असुप्रतिकृत
इकाई रहते।

सूत्रदार, Test X अंत, Test Y अंत Score अंत अवधि
अव्याप्तियाँ द्वारा सुख्य असुप्रतिकृत बताना।

Home Work:

① Individuals	A	B	C	D	E	F	G	H
Marks in Math	30	40	50	20	10	45	22	18
Marks in Science	55	75	60	12	11	38	25	15

② Subjects	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
Test X	13	12	10	10	8	6	6	5	3	2
Test Y	11	14	11	7	9	11	3	7	6	1